Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (suurkoda)

8. aprill 2020*

Ajutiste meetmete kohaldamine – ELTL artikkel 279 – Ajutiste meetmete kohaldamise taotlus – ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik – Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) sõltumatus

Kohtuasjas C-791/19 R,

mille ese on ELTL artikli 279 ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 160 lõike 2 alusel 23. jaanuaril 2020 esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlus,

Euroopa Komisjon, esindajad: K. Banks, H. Krämer ja S. L. Kalėda,

hageja,

keda toetavad:

Belgia Kuningriik, esindajad: C. Pochet, M. Jacobs ja L. Van den Broeck,

Taani Kuningriik, esindaja: M. Wolff,

Madalmaade Kuningriik, esindajad: M. K. Bulterman ja J. Langer,

Soome Vabariik, esindaja: M. Pere,

Rootsi Kuningriik, esindajad: A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, J. Lundberg ja H. Eklinder,

menetlusse astujad,

versus

Poola Vabariik, esindajad: B. Majczyna, D. Kupczak, S. Żyrek, A. Dalkowska ja A. Gołaszewska,

kostja,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kodade presidendid J.-C. Bonichot, M. Vilaras, E. Regan, S. Rodin ja P. G. Xuereb, kohtunikud E. Juhász, C. Toader, D. Šváby, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, N. Piçarra ja N. Wahl,

olles ära kuulanud kohtujurist E. Tanchevi,

* Kohtumenetluse keel: poola.

on teinud järgmise

määruse

1 Euroopa Komisjon palub ajutiste meetmete kohaldamise taotluses Euroopa Kohtul:

– kohustada Poola Vabariiki kuni Euroopa Kohtu sisulise otsuse tegemiseni:

– peatama 8. detsembri 2017. aasta kõrgeima kohtu seaduse (ustawa o Sądzie Najwyższym) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 5), mida on muudetud (edaspidi „Poola kõrgeima kohtu seadus“), § 3 punkti 5, § 27 ja § 73 lõike 1 kohaldamine, kuivõrd need sätted on aluseks Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) (edaspidi „distsiplinaarkolleegium“) pädevusele lahendada kohtunike distsiplinaarasju nii esimeses astmes kui ka apellatsiooniastmes;

– hoiduma distsiplinaarkolleegiumi menetluses olevaid asju edastamast kohtukoosseisule, mis ei vasta sõltumatuse nõuetele, mis on määratletud eelkõige 19. novembri 2019. aasta kohtuotsuses A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, edaspidi „kohtuotsus A. K.“, EU:C:2019:982), ning

– teavitama komisjoni ühe kuu jooksul pärast seda, kui on teatavaks tehtud Euroopa Kohtu määrus, millega määrati taotletavate ajutiste meetmete kohaldamine, kõikidest meetmetest, mis ta on võtnud selle kohtumääruse täies ulatuses täitmiseks;

– mõista kohtukulud välja Poola Vabariigilt.

2 Lisaks märgib komisjon, et ta jätab endale õiguse esitada täiendav taotlus karistusmakse määramise nõudes, kui komisjonile edastatud teabest ilmneb, et Poola Vabariik ei järgi täielikult ajutisi meetmeid, mis on ajutiste meetmete kohaldamise taotluse alusel määratud.

3 Taotlus on esitatud seoses liikmesriigi kohustuste rikkumise hagiga, mille esitas komisjon ELTL artikli 258 alusel 25. oktoobril 2019 (edaspidi „liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi“) ja milles ta palus tuvastada, et Poola Vabariik on rikkunud kohustusi, mis tulenevad:

– ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust, kuna ta:

– on teinud võimalikuks selle, et kohtulahendite sisu saab kvalifitseerida üldkohtute kohtunike distsiplinaarsüüteoks (27. juuli 2001. aasta üldkohtute korralduse seaduse (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych) (*Dz. U.* nr 98, jrk nr 1070), mida on muudetud (*Dz. U.* 2019, jrk nr 1495) (edaspidi „üldkohtute korralduse seadus“), § 107 lõige 1 ning Poola kõrgeima kohtu seaduse § 97 lõiked 1 ja 3),

– ei ole taganud, et distsiplinaarkolleegium, kelle ülesanne on kontrollida kohtunike suhtes distsiplinaarmenetlustes tehtud otsuseid, on sõltumatu ja erapooletu (Poola kõrgeima kohtu seaduse § 3 punkt 5, § 27 ja § 73 lõige 1 koostoimes 12. mai 2011. aasta riikliku kohtute nõukoja seaduse (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa) (*Dz. U.* nr 126, jrk nr 714), mida on muudetud 8. detsembri 2017. aasta seadusega riikliku kohtute nõukoja seaduse ja teatavate teiste seaduste muutmise kohta (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 3) (edaspidi „KRSi seadus“), §-ga 9 *bis*);

– on distsiplinaarkolleegiumi esimehele andnud kaalutlusõiguse määrata distsiplinaarkohus, kes on pädev esimeses astmes üldkohtute kohtunikke puudutavates asjades (üldkohtute korralduse seaduse § 110 lõige 3 ja § 114 lõige 7), ja seega on jätnud tagamata, et distsiplinaarasju vaatab läbi „seaduse alusel moodustatud“ kohus, ning

– on justiitsministrile andnud pädevuse nimetada ametisse justiitsministri distsiplinaarametnik (üldkohtute korralduse seaduse § 112 b) ja seega on jätnud tagamata, et üldkohtute kohtunike distsiplinaarasjad vaadatakse läbi mõistliku aja jooksul, ning on ette näinud, et toimingutel, mis on seotud kaitsja määramisega, ja kaitsetoimingutel, mida viimane teeb, ei ole distsiplinaarmenetlust peatavat toimet (üldkohtute korralduse seaduse § 113 a) ning et distsiplinaarkohus jätkab menetlust isegi siis, kui menetlusalune kohtunik või tema esindaja põhjendatult kohal ei viibi (üldkohtute korralduse seaduse § 115 a lõige 3), ja seega on jätnud tagamata menetlusaluste üldkohtu kohtunike kaitseõigused;

– ELTL artikli 267 teisest ja kolmandast lõigust, kuna ta on teinud võimalikuks selle, et kohtute õigust pöörduda eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtu poole piirab võimalus, et algatatakse distsiplinaarmenetlus.

4 Euroopa Kohtu asepresident andis selle taotluse Euroopa Kohtu kodukorra artikli 161 lõike 1 alusel lahendada Euroopa Kohtule, kes vastavalt kodukorra artikli 60 lõikele 1 määras kohtuasja selle tähtsust arvestades suurkojale.

5 Poolte suulised seisukohad kuulati suurkojas ära 9. märtsi 2020. aasta istungil.

Õiguslik raamistik

Poola kõrgeima kohtu seadus

6 Poola kõrgeima kohtu seadusega, mis jõustus 3. aprillil 2018, loodi Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) koosseisus kaks uut kolleegiumi, sealhulgas distsiplinaarkolleegium, mis on ette nähtud selle seaduse § 3 punktis 5.

7 Nimetatud seaduse §-s 20 on sätestatud:

„Seoses distsiplinaarkolleegiumiga ja distsiplinaarkolleegiumisse kuuluvate kohtunikega teostab [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimese esimehe õigusi, nagu on määratletud:

– § 14 lõike 1 punktides 1, 4 ja 7, § 31 lõikes 1, § 35 lõikes 2, § 36 lõikes 6, § 40 lõigetes 1 ja 4 ning § 51 lõigetes 7 ja 14, [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimees, kes juhib distsiplinaarkolleegiumi tööd;

– § 14 lõike 1 punktis 2 ja § 55 lõike 3 teises lauses, [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimene esimees kokkuleppel [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimehega, kes juhib distsiplinaarkolleegiumi tööd.“

8 Sama seaduse § 27 lõikes 1 on ette nähtud:

„Distsiplinaarkolleegiumi pädevusse kuuluvad:

1) distsiplinaarasjad:
   a) mis puudutavad [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunikke,

b) mida [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] vaatab läbi seoses distsiplinaarmenetlustega, mis toimuvad järgmiste seaduste alusel:

[…]

– 27. juuli 2001. aasta üldkohtute korralduse seadus,

[…]

2) tööõiguse ja sotsiaalkindlustuse asjad, mis puudutavad [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunikke;

3) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunike pensionile saatmisega seotud asjad.“

9 Poola kõrgeima kohtu seaduse § 73 lõikes 1 on sätestatud:

„[Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtunike distsiplinaarmenetlustes on distsiplinaarkohtud:

1) esimeses astmes: [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)], mis koosneb kahest distsiplinaarkolleegiumi kohtunikust ja ühest [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kaasistujast;

2) apellatsiooniastmes: [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)], mis koosneb kolmest distsiplinaarkolleegiumi kohtunikust ja kahest [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kaasistujast.“

10 Selle seaduse § 97 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] tuvastab õigusnormide ilmselge rikkumise kohtuasja läbivaatamisel, siis olenemata oma muudest õigustest teatab ta asjaomasele kohtule vea tuvastamisest. Enne vea tuvastamisest teatamist peab ta teavitama kohtukoosseisu kuuluvat kohtunikku või kohtunikke võimalusest esitada kirjalikke selgitusi seitsme päeva jooksul. Vea avastamine ja tuvastamine ei mõjuta kohtuasja tulemust.

[…]

3. Kui [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] teatab vea tuvastamisest, võib ta esitada distsiplinaarasja läbivaatamise taotluse distsiplinaarkohtule. Esimese astme distsiplinaarkohus on [Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus)].“

Üldkohtute korralduse seadus

11 Üldkohtute korralduse seaduse § 107 lõikes 1 on sätestatud:

„Kohtunik vastutab ametialaste rikkumiste (distsiplinaarsüüteod) eest distsiplinaarkorras, sealhulgas juhul, kui tegemist on:

1) õigusnormide ilmselge ja jämeda rikkumisega

[…]

5) ametikoha väärikuse kahjustamisega.“

12 Seaduse § 110 lõiked 1 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kohtunike distsiplinaarasju lahendavad:

1) esimeses astmes:
   a) apellatsioonikohtute juures tegutsevad distsiplinaarkohtud kolmest kohtunikust koosnevas kohtukoosseisus,
   b) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kahest distsiplinaarkolleegiumi kohtunikust ja ühest [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kaasistujast koosnevas kohtukoosseisus asjades, milles distsiplinaarsüütegu kujutab endast tahtlikku süütegu, mida võib menetleda prokuratuur, või tahtlikku maksusüütegu, ning sellistes asjades, milles [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] on distsiplinaarasja läbivaatamise taotluse esitanud seoses vea tuvastamisega;

2) apellatsiooniastmes: [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kahest distsiplinaarkolleegiumi kohtunikust ja ühest [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kaasistujast koosnevas kohtukoosseisus.

[…]

3. Distsiplinaarkohtul, kelle tööpiirkonnas töötab kohtunik, kelle suhtes toimub distsiplinaarmenetlus, ei ole lubatud lahendada lõike 1 punkti 1 alapunktis a nimetatud asju. Distsiplinaarkohtu, kes on pädev asja lahendama, määrab distsiplinaarametniku taotlusel [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimees, kes juhib distsiplinaarkolleegiumi tööd.“

KRSi seadus

13 KRSi seaduse §-s 9 *bis* on sätestatud:

„1. Sejm (Poola seim) valib Sąd Najwyższy [(Poola kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast 15 Krajowa Rada Sądownictwa [(riiklik kohtute nõukoda)] liiget ühiseks nelja-aastaseks ametiajaks.

2. Lõikes 1 viidatud valimise käigus võtab seim võimalikult suures ulatuses arvesse vajadust tagada, et [riiklikus kohtute nõukojas] oleksid esindatud eri liiki kohtutest ja eri kohtuastmest pärit kohtunikud.

3. Kohtunike hulgast valitud uute [riikliku kohtute nõukoja] liikmete ühine ametiaeg algab nende valimisele järgneval päeval. [Riikliku kohtute nõukoja] liikmed täidavad oma ülesandeid kuni kuupäevani, mil algab [riikliku kohtute nõukoja] uute liikmete ühine ametiaeg.“

14 Üleminekusättes, mis sisaldub 17. jaanuaril 2018 jõustunud seaduse riikliku kohtute nõukoja seaduse ja teiste seaduste muutmise kohta §-s 6, on ette nähtud:

„Selliste [riikliku kohtute nõukoja] liikmete ametiaeg, keda on nimetatud Poola Vabariigi põhiseaduse (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej) § 187 lõike 1 punktis 2 ja kes on valitud kehtivate sätete alusel, kestab [riikliku kohtute nõukoja] uute liikmete ametiaja algusele eelneva päevani, kuid mitte kauem kui 90 päeva alates käesoleva seaduse jõustumisest, välja arvatud juhul, kui ametiaeg on lõppenud varem.“

Kohtueelne menetlus

15 Kuna komisjon leidis, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ja üldkohtute kohtunike uue distsiplinaarkorra vastuvõtmisega rikkus Poola Vabariik kohustusi, mis tulenevad ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust koostoimes ELTL artikli 267 teise ja kolmanda lõiguga, saatis komisjon 3. aprillil 2019 sellele liikmesriigile ametliku kirja. Viimane vastas sellele 1. juuni 2019. aasta kirjaga, milles ta eitas igasugust liidu õiguse rikkumist.

16 Komisjon esitas 17. juulil 2019 põhjendatud arvamuse, milles ta jäi seisukohale, et see kord rikub kõnealuseid liidu õigusnorme. Seetõttu palus institutsioon Poola Vabariigil võtta põhjendatud arvamuse järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest. Liikmesriik vastas sellele 17. septembri 2019. aasta kirjaga, milles ta väitis, et põhjendatud arvamuses esitatud komisjoni etteheited ei ole põhjendatud, ning palus menetluse lõpetada.

17 Kuna see vastus komisjoni ei veennud, otsustas ta esitada liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi.

Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esitamisest hilisemad asjaolud

Kohtuotsus A. K.

18 Kohtuotsuse A. K. resolutsiooni punktis 2 otsustas Euroopa Kohus järgmist:

„Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 ja nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel [(EÜT 2000, L 303, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 79)], artikli 9 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus olukord, kus liidu õiguse kohaldamist puudutavad vaidlused võivad kuuluda sellise organi ainupädevusse, kes ei ole sõltumatu ja erapooletu kohus nendest sätetest esimese tähenduses. Nii on see juhul, kui objektiivsed tingimused, milles asjaomane organ loodi, tema tunnused ja liikmete ametisse nimetamise viis on sellised, et võivad tekitada õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selles suhtes, kas see organ on väljaspool väliste tegurite, eelkõige seadusandliku ja täidesaatva võimu otsese või kaudse mõju haardeulatust, ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne, ning need tingimused võivad järelikult viia selleni, et nimetatud organ ei tundu enam sõltumatu või erapooletu, mis võib nõrgendada usaldust, mida demokraatliku ühiskonna kohtud peavad õigussubjektidele sisendama. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kogu tema käsutuses olevat asjakohast teavet arvestades kindlaks teha, kas sellega on tegemist niisuguse organi puhul nagu Sąd Najwyższy (kõrgeim kohus) distsiplinaarkolleegium.“

Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuotsused kohtuasjades, mille kohta tehti kohtuotsus A. K.

5. detsembri 2019. aasta kohtuotsus

19 Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (kõrgeim kohus – töö- ja sotsiaalkindlustusasjade kolleegium), kes lahendas kohtuvaidlust, milles esitati eelotsusetaotlus kohtuasjas C-585/18, otsustas 5. detsembril 2019, et riiklik kohtute nõukoda (edaspidi „KRS“) ei ole oma praeguses koosseisus erapooletu ning seadusandlikust ja täidesaatvast võimust sõltumatu organ.

20 Samuti otsustas see kohus, et distsiplinaarkolleegiumi ei saa pidada kohtuks põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47, Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 ja Poola Vabariigi põhiseaduse § 45 lõike 1 tähenduses. Sellele järeldusele jõudmiseks tugines nimetatud kohus järgmistele asjaoludele:

– distsiplinaarkolleegiumil, mis on loodud *ad hoc*, on pädevus Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike töö- ja sotsiaalkindlustusõiguse valdkonnas ning nende kohtunike pensionile saatmise suhtes, samas kui need valdkonnad kuulusid seni üldkohtute ning Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) töö-, sotsiaalkindlustus- ja avalike asjade kolleegiumi (mis nüüd on Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (töö- ja sotsiaalkindlustusasjade kolleegium)) pädevusse;

– distsiplinaarkolleegium võib koosneda ainult uutest kohtunikest, kelle on valinud KRS, mis ei ole seadusandlikust ja täidesaatvast võimust sõltumatu organ;

– kõigil distsiplinaarkolleegiumisse nimetatud kohtunikel on väga tihedad sidemed seadusandliku või täidesaatva võimuga ning see võib õigussubjektidel tekitada objektiivseid kahtlusi, kas õigus erapooletule ja sõltumatule kohtule on tagatud tingimusteta;

– konkursi tingimusi distsiplinaarkolleegiumi kohtunike nimetamiseks muudeti menetluse käigus ning kandidaadi võimalust vaidlustada KRSi otsus piirati;

– Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike väljavalimise viisi muutmine välistab selle kohtu mis tahes osalemise ja rolli kohtunike ametissenimetamise menetluses;

– distsiplinaarkolleegiumil on Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) ulatuslik autonoomia ja eristaatus kui erikohtul ning tema seotus Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) struktuuriga on vaid näilik;

– distsiplinaarkolleegiumi loomisest saadik on see kolleegium suunanud oma tegevuse toimingutele, mille eesmärk on eelotsuse küsimuste tagasivõtmine, mille tagajärjel tehti kohtuotsus A. K., ja

– distsiplinaarkolleegiumi poolt läbi viidud distsiplinaarmenetluste laad näitab ilmselgelt, et nüüdsest võib kohtunikule ette heita ametialaste käitumisreeglite rikkumist kohtulahendi tegemise tõttu, samas kui varem see nii ei olnud.

15. jaanuari 2020. aasta kohtuotsused

21 Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (kõrgeim kohus – töö- ja sotsiaalkindlustusasjade kolleegium), kes lahendas kohtuvaidlusi, milles esitati eelotsuse küsimused kohtuasjades C-624/18 ja C-625/18, otsustas 15. jaanuari 2020. aasta kohtuotsustes samuti, et distsiplinaarkolleegium ei ole sõltumatu ja erapooletu kohus, võttes arvesse selle loomise tingimusi, pädevuse ulatust, koosseisu ning KRSi osalemist selle moodustamises.

Distsiplinaarkolleegiumi tegevus alates Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) otsuste kuulutamisest kohtuasjades, mille kohta tehti kohtuotsus A. K.

22 Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) esimene esimees avaldas 10. detsembril 2019 seisukoha, milles ta märkis, et distsiplinaarkolleegiumi tegevuse jätkamine kujutab endast tõsist ohtu Poola õiguskorra stabiilsusele. Seetõttu palus ta oma liikmetel hoiduda igasugusest õigusemõistmisest.

23 Samal päeval kinnitas distsiplinaarkolleegiumi esimees sellele seisukohale vastates muu hulgas, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 5. detsembri 2019. aasta kohtuotsus ei mõjuta selle kolleegiumi toimimist, kuna see kohtuotsus tehti konkreetses faktilises kontekstis. Ta lisas, et kolleegium jätkab talle Poola Vabariigi põhiseadusorganite poolt antud õigusemõistmise ülesannete täitmist.

24 13. detsembril 2019 tegid kaheksa distsiplinaarkolleegiumi liiget teatavaks oma seisukoha Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) esimese esimehe avalduse kohta, rõhutades esiteks, et distsiplinaarkolleegiumi erapooletust ja sõltumatust ei ole kohtuotsuses A. K. kahtluse alla seatud, teiseks, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 5. detsembri 2019. aasta otsus ei tekita muudele kohtuasjadele peale selle, mida see puudutas, mingeid õiguslikke tagajärgi ja sellel ei ole mingit mõju kehtivatele õigusnormidele, ning kolmandaks, et seisukohal, et distsiplinaarkolleegium peab selle kohtuotsuse kohaselt peatama oma õigusemõistmisealase tegevuse, puudub igasugune ratsionaalne alus.

Ajutiste meetmete kohaldamise taotlus

Vastuvõetavus

25 Poola Vabariik väidab, et komisjoni esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlus on ilmselgelt vastuvõetamatu.

26 Esiteks kinnitab Poola Vabariik, et komisjoni taotletavate ajutiste meetmete eesmärk on peatada selle liikmesriigi põhiseadusorgani, nimelt Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) ühe kolleegiumi tegevus ja sekkuda selle kohtu sisemisse korraldusse, ning see kujutab endast lubamatut sekkumist Poola konstitutsioonilisse struktuuri ja kohtusüsteemi. Nimelt ei ole Euroopa Liit ise ega ükski selle institutsioon, sealhulgas Euroopa Kohus pädev sekkuma küsimustes, mis on seotud eri liikmesriikide poliitilise korra, nende riikide erinevate põhiseadusorganite pädevuse ja nende organite sisemise korraldusega. Seega puudub Euroopa Kohtul ilmselgelt pädevus võtta komisjoni taotletavaid ajutisi meetmeid.

27 Seda hinnangut kinnitab asjaolu, et Euroopa Kohus ei ole kunagi võtnud selliseid ajutisi meetmeid nagu need, mis on käesoleva taotluse esemeks, samas kui komisjon on palju kordi esitanud Euroopa Kohtule liikmesriikide vastu hagi nende ühinemisest Euroopa Liiduga tulenevate mitmesuguste kohustuste rikkumise tõttu ning nendes hagides kõne all olevad rikkumised on üldjuhul saadud süüks panna asjaomase liikmesriigi konkreetsele organile.

28 Kohtuistungil väitis komisjon, et riigisisesed sätted, mille kohaldamise peatamist ta nõuab (edaspidi „vaidlusalused riigisisesed sätted“), kuuluvad ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaldamisalasse, mistõttu võib nende suhtes kohaldada taotletavaid ajutisi meetmeid.

29 Sellega seoses tuleb rõhutada, et kuigi kohtukorraldus liikmesriikides kuulub viimati nimetatute pädevusse, peavad liikmesriigid selle pädevuse teostamisel siiski täitma kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest ja eriti ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (kohtunike distsiplinaarkord), C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Selle sätte kohaselt näevad liikmesriigid ette kaebeõiguse, mis on vajalik selleks, et tagada õigussubjektidele nende õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele austamine liidu õigusega hõlmatud valdkondades. Seega on liikmesriikidel kohustus näha ette õiguskaitsevahendite ja menetluste süsteem, mis tagab tõhusa kohtuliku kontrolli kõnealustes valdkondades (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (kohtunike distsiplinaarkord), C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Sellest järeldub, et ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt peab iga liikmesriik tagama, et organid, mis on liidu õiguse tähenduses määratletavad „kohtuna“ ja mis kuuluvad tema õiguskaitsesüsteemi liidu õigusega hõlmatud valdkondades, vastaksid tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 ELL artikkel 19, mis täpsustab ELL artiklis 2 tunnustatud õigusriigi väärtust, teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele tuleneb liidu õigusest (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Selle kaitse tagamiseks on aga esmatähtis säilitada nende organite sõltumatus, nagu kinnitab ka harta artikli 47 teine lõik, mille kohaselt on asja arutamine „sõltumatus“ kohtus üks nõuetest, mis on seotud põhiõigusega tõhusale õiguskaitsevahendile (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 53 ning seal viidatud kohtupraktika).

34 Selles kontekstis on Euroopa Kohus leidnud, et kohtunike sõltumatuse nõue eeldab iseäranis, et õigusnormid, mis reguleerivad nendele isikutele kohaldatavat distsiplinaarkorda, kellel lasub õigusemõistmise ülesanne, pakuvad vajalikke tagatisi, et vältida mis tahes ohtu, et seda korda kasutatakse kohtulahendite sisu poliitilise kontrolli süsteemina. Selliste õigusnormide kehtestamine, milles on määratletud eeskätt nii distsiplinaarsüütegude koosseis kui ka konkreetselt kohaldatavad karistused ja milles on ette nähtud sõltumatu organi sekkumine vastavalt menetlusele, mis täielikult tagab harta artiklitega 47 ja 48 tunnustatud õigused, sealhulgas kaitseõigused, ning milles on sätestatud võimalus vaidlustada kohtus distsiplinaarorganite otsused, kujutab endast kohtuvõimu sõltumatuse kaitse oluliste tagatiste kogumit (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Seega peab iga liikmesriik ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu alusel tagama, et distsiplinaarkord, mida kohaldatakse nende riigisiseste kohtute kohtunikele, kes kuuluvad õiguskaitsesüsteemi liidu õigusega hõlmatud valdkondades, järgib kohtunike sõltumatuse põhimõtet, tagades eelkõige selle, et nimetatud kohtute kohtunike suhtes algatatud distsiplinaarmenetlustes tehtud otsuseid kontrollib organ, kes ise vastab tõhusa kohtuliku kaitse tagatistele, sealhulgas sõltumatuse tagatisele.

36 Neil asjaoludel on Euroopa Kohtul, kui ta lahendab liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, millega on vaidlustatud liidu õiguse küsimusi lahendama pidavate kohtunike suhtes kohaldatavat distsiplinaarkorda reguleerivate riigisiseste sätete, eelkõige nende kohtunike distsiplinaarasjade lahendamise organit käsitlevate sätete kooskõla ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, pädevus määrata ELTL artikli 279 alusel ajutisi meetmeid, millega peatatakse nende sätete kohaldamine.

37 Käesoleval juhul on selge, et vaidlusaluste riigisiseste sätetega on distsiplinaarkolleegiumile antud pädevus lahendada Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ja üldkohtute kohtunike distsiplinaarasju.

38 Samuti on selge, et kuna nii Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kui ka üldkohtud võivad lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamisega seotud küsimusi, kuuluvad nad liidu õigusega määratletud tähenduses „kohtutena“ Poola õiguskaitsesüsteemi liidu õigusega hõlmatud valdkondades ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses.

39 Lisaks, nagu nähtub käesoleva kohtumääruse punktist 3, puudutab liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi eelkõige seda, kas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga on kooskõlas riigisisesed sätted, mis reguleerivad Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikele ja üldkohtute kohtunikele kohaldatavat distsiplinaarkorda, eelkõige sätted, mis puudutavad distsiplinaarkolleegiumi.

40 Lõpuks, nagu nähtub käesoleva kohtumääruse punktist 1, on käesoleva ajutiste meetmete kohaldamise taotluse eesmärk eelkõige peatada viimati nimetatud sätete kohaldamine kuni Euroopa Kohtu sisulise otsuse (edaspidi „lõplik kohtuotsus“) tegemiseni.

41 Järelikult on Euroopa Kohtul vastupidi Poola Vabariigi väidetele pädevus võtta selliseid ajutisi meetmeid, nagu komisjon on taotlenud.

42 Poola Vabariigi viidatud asjaolu, et Euroopa Kohus ei ole siiani võtnud ühtegi sellist laadi ajutist meedet, ei sea seda hinnangut kahtluse alla. Nimelt ei saa ajutise meetme väidetav uudsus mõjutada Euroopa Kohtu pädevust sellise meetme võtmiseks, kuna vastasel juhul muutuks see pädevus sisutühjaks.

43 Teiseks väidab Poola Vabariik, et komisjoni taotletavate ajutiste meetmete eesmärk on see, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) teatud kohtunikud, st distsiplinaarkolleegiumi kohtunikud, ametist kõrvaldataks. Sellisel juhul rikuks niisuguste meetmete kohaldamine kohtunike ametist tagandamise keelu põhimõtet ja sellest tulenevalt kahjustaks kohtunike sõltumatuse tagatisi, mida kaitsevad nii liidu õiguskord kui ka Poola Vabariigi põhiseadus.

44 Sellega seoses tuleb märkida, et juhul, kui komisjoni taotletavad ajutised meetmed võetakse, ei too need kaasa mitte distsiplinaarkolleegiumi kohtunike ametist tagandamist, vaid vaidlusaluste riigisiseste sätete kohaldamise ajutist peatamist ja sellest tulenevalt nende kohtunike ametikohustuste täitmise peatamist kuni lõpliku kohtuotsuse kuulutamiseni.

45 Järelikult ja vastupidi Poola Vabariigi väidetele ei saa selliste meetmete võtmist pidada kohtunike ametist tagandamise keelu põhimõttega vastuolus olevaks.

46 Kolmandaks väidab Poola Vabariik, et komisjoni taotletavad ajutised meetmed mitte ainult ei saa tagada lõpliku kohtuotsuse täielikku täitmist, vaid muudaksid hagi rahuldamise korral selle kohtuotsuse täitmise isegi võimatuks, kuna meetmete rakendamise praktiline tagajärg oleks distsiplinaarkolleegiumi laialisaatmine.

47 Lisaks asjaolule, et komisjoni taotletavate ajutiste meetmete kohaldamine ei tooks kaasa distsiplinaarkolleegiumi laialisaatmist, tuleb siiski märkida, et juhul kui Euroopa Kohus peaks liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi lahendades nõustuma komisjoni etteheitega, mille kohaselt Poola Vabariik on rikkunud talle ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevat kohustust tagada selle kolleegiumi sõltumatus, oleks see liikmesriik kohustatud lõpliku kohtuotsuse täitmiseks muutma riigisisest õigust nii, et see tagaks, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ja üldkohtute kohtunike distsiplinaarasju menetleb kohtunike sõltumatuse põhimõttele vastav organ.

48 Järelikult juhul, kui Euroopa Kohus otsustab kohaldada komisjoni taotletavaid ajutisi meetmeid, ei takista need meetmed vastupidi sellele, mida väidab Poola Vabariik, kuidagi lõpliku kohtuotsuse täielikku tõhusust.

49 Eespool toodust tuleneb, et ajutiste meetmete kohaldamise taotlus on vastuvõetav.

Sisulised küsimused

50 Kodukorra artikli 160 lõikes 3 on sätestatud, et ajutiste meetmete kohaldamise taotluses tuleb märkida „hagi ese, kiireloomulisust põhjendavad asjaolud ning fakti- ja õigusväited, mis esmapilgul õigustavad taotletava ajutise meetme kohaldamist“.

51 Seega võib ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik ajutise meetme kohaldamise määrata üksnes juhul, kui on tõendatud, et selle määramine on esmapilgul faktiliselt ja õiguslikult põhjendatud (*fumus boni iuris*), ning kui ajutise meetme kohaldamise küsimus on kiireloomuline selles mõttes, et hageja huvidele tekkida võiva olulise ja korvamatu kahju vältimiseks on vajalik, et ajutine meede määrataks ja selle tagajärjed avalduksid enne sisulise otsuse tegemist. Ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik kaalub vajaduse korral ka asjas esinevaid huve. Need tingimused on kumulatiivsed, mistõttu tuleb ajutiste meetmete kohaldamise taotlus jätta rahuldamata, kui üks neist tingimustest ei ole täidetud (17. detsembri 2018. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

Fumus boni iuris

52 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on *fumus boni iuris*'e tingimus täidetud siis, kui vähemalt üks väidetest, millega ajutiste meetmete kohaldamist taotlev pool põhjendab sisulises menetluses lahendatavat hagi, ei ole esmapilgul selgelt põhjendamatu. Selline on olukord eelkõige siis, kui üks esitatud väidetest annab tunnistust keerukate õigusküsimuste olemasolust, mille lahendus ei ole ilmselge, ning vajab seega põhjalikku analüüsi, mida ei ole võimalik läbi viia ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustaval kohtunikul, vaid mis peab toimuma sisulises menetluses, või kui poolte lahknevad seisukohad annavad tunnistust sellise olulise õigusvaidluse olemasolust, mille lahendus ei ole ilmselge (Euroopa Kohtu asepresidendi 20. detsembri 2019. aasta määrus Puigdemont i Casamajó ja Comín i Oliveres *vs.* parlament, C-646/19 P(R), ei avaldata, EU:C:2019:1149, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

53 Käesoleval juhul esitab komisjon *fumus boni iuris*'e esinemise tõendamiseks väite, mis vastab liikmesriigi kohustuste rikkumise hagis esitatud esimese väite teisele etteheitele, et kuna Poola Vabariik ei ole taganud distsiplinaarkolleegiumi sõltumatust ja erapooletust, siis on see liikmesriik rikkunud ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevaid kohustusi.

54 Olles sellega seoses viidanud Euroopa Kohtu praktikale, mis tuleneb eelkõige 25. juuli 2018. aasta kohtuotsusest Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 67) ja 24. juuni 2019. aasta kohtuotsusest komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 77), esitab komisjon hulga asjaolusid, mis tema arvates toovad selgelt esile distsiplinaarkolleegiumi sõltumatuse ja erapooletuse puudumise.

55 Esiteks märgib komisjon, et distsiplinaarkolleegiumi loomine langes kokku KRSi liikmete ametissenimetamise reeglite muutmisega, ning lisab, et selle muudatuse tagajärjel politiseeriti põhiseadusorgan, kes osaleb Poola kohtunike valimise menetluses ja kelle ülesanne on tagada Poola kohtute ja kohtunike sõltumatus.

56 Komisjon märgib, et riikliku kohtute nõukoja seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse § 6 katkestas KRSi liikmete poolelioleva ametiaja ja et KRSi seaduse uue § 9 *bis* kohaselt valis seim selle põhiseadusorgani 15 kohtunikku, ning see suurendas seadusandliku võimu mõju kõnealuse organi toimimisele ja sellest tulenevalt ka distsiplinaarkolleegiumi kohtunike nimetamise protsessile.

57 Nende seadusemuudatuste kohaselt kuuluvad KRSi praegu 15 kohtunikust liiget, kelle on valinud seim, neli liiget, kelle on nimetanud seim oma liikmete hulgast, kaks liiget, kelle on nimetanud Senat (senat) senaatorite hulgast, Poola Vabariigi presidendi esindaja, justiitsministri esindaja ja kaks ametikohajärgset liiget, nimelt Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) esimene esimees ja Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) esimees. Nii on 25st KRSi liikmest 23 nimetud seadusandliku või täidesaatva võimu asutuste poolt või esindavad neid asutusi.

58 Komisjon rõhutab, et Poola Vabariigi president nimetab kõik distsiplinaarkolleegiumi kohtunikud ettepaneku alusel, mille teeb KRS eelmises punktis kirjeldatud koosseisus.

59 Teiseks märgib komisjon, et liikmesriigi seadusandja on välistanud võimaluse nimetada distsiplinaarkolleegiumi liikmeks kohtunik, kes oli juba Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) ametis, mistõttu võidi sellesse kolleegiumi nimetada ainult uusi kohtunikke, kes on ametisse nimetatud KRSi ettepanekul.

60 Kolmandaks rõhutab komisjon, et distsiplinaarkolleegiumi iseloomustab Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) suur korralduslik ja rahaline autonoomia. Näiteks vastavalt kõrgeima kohtu seaduse §-le 20 teostab pädevust, mis tavaliselt on Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) esimesel esimehel selle kohtu kohtunike suhtes, distsiplinaarkolleegiumi kohtunike erijuhtumil selle kolleegiumi esimees. Samuti esineb sarnane eripädevus seoses distsiplinaarkolleegiumi rahalise autonoomiaga.

61 Komisjon väidab, et eespool nimetatud asjaolude analüüsimisest nende kogumis ja nende samaaegsest sisseviimisest Poola õigusesse ilmneb järsk struktuuriline muudatus, mis ei lase välistada igasugust põhjendatud kahtlust seoses distsiplinaarkolleegiumi sõltumatusega välistest asjaoludest ja erapooletusega vastanduvate huvide suhtes, mille kohta tal on pädevus otsuseid teha.

62 Nii leiab komisjon, et vaidlusalused riigisisesed sätted koostoimes KRSi seaduse §-ga 9 *bis* ei taga distsiplinaarkolleegiumi sõltumatust ega erapooletust ning on seetõttu vastuolus Poola Vabariigile ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevate kohustustega.

63 Lõpuks on komisjon seisukohal, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esimese väite teise etteheite õigusliku arutluskäigu põhjendatust kinnitab kohtuotsus A. K. koostoimes Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 5. detsembri 2019. aasta kohtuotsusega.

64 Selleks et kontrollida, kas *fumus boni iuris*'e tingimus on käesoleval juhul täidetud, tuleb märkida, et teine etteheide puudutab küsimust, kas distsiplinaarkolleegium vastab ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevale kohtunike sõltumatuse nõudele.

65 Sellega seoses väärib meeldetuletamist, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale eeldavad sõltumatuse ja erapooletuse tagatised selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas organi koosseisu, selle liikmete nimetamist, ametiaega ning ka taandumise, taandamise ja tagasikutsumise aluseid ning mis lubavad ümber lükata õigussubjektide mis tahes põhjendatud kahtlused selles suhtes, kas nimetatud organ on väljaspool väliste tegurite haardeulatust, ja selles suhtes, kas ta on vastanduvate huvide suhtes neutraalne (kohtuotsus A. K., punkt 123 ja seal viidatud kohtupraktika).

66 Õigusriigi toimimist iseloomustava võimude lahususe põhimõtte kohaselt tuleb tagada kohtute sõltumatus seadusandlikust ja täidesaatvast võimust. Sellega seoses on oluline, et kohtunikud oleksid kaitstud välise sekkumise või surve eest, mis võiks ohustada nende sõltumatust. Selles kontekstis peavad eelmises punktis nimetatud normid eelkõige võimaldama välistada mitte ainult igasuguse otsese mõju juhiste vormis, vaid ka kaudsema mõju vormid, mis võivad asjaomaste kohtunike otsuseid suunata (kohtuotsus A. K., punktid 124 ja 125 ning seal viidatud kohtupraktika).

67 Kohtuotsuses A. K. tuli Euroopa Kohtul täpsustada sõltumatuse ja erapooletuse nõuete ulatust sellise organi nagu distsiplinaarkolleegiumi loomise kontekstis.

68 Mis puudutab kõigepealt distsiplinaarkolleegiumi liikmete nimetamise tingimusi, siis pärast seda, kui Euroopa Kohus oli märkinud, et selle kolleegiumi kohtunikud nimetab KRSi ettepanekul Poola Vabariigi president, otsustas ta kohtuotsuse A. K. punktides 137 ja 138, tuginedes eelkõige 24. juuni 2019. aasta kohtuotsuse komisjon *vs*. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:531) punktidele 115 ja 116, et kuigi KRSi osalemine nende liikmete nimetamise menetluses võib aidata kaasa selle menetluse objektiivsemaks muutmisele, piirates kaalutlusruumi, mis on Poola Vabariigi presidendil talle antud pädevuse teostamisel, on see siiski nii üksnes tingimusel, et KRS on ise piisavalt sõltumatu seadusandlikust ja täidesaatvast võimust ning Poola Vabariigi presidendist.

69 Selles küsimuses tuvastas Euroopa Kohus kohtuotsuse A. K. punktides 142–145 eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud andmetest lähtudes asjaolud, mis kogumis käsitletuna võivad tekitada kahtlusi sellise organi nagu KRS sõltumatuses.

70 Täpsemalt viitas Euroopa Kohus kohtuotsuse A. K. punktis 143 sõnaselgelt kolmele asjaolule, mis võivad olla asjakohased sellise tervikliku hindamise seisukohast, nimelt asjaolule, et äsja moodustatud KRS loodi seeläbi, et seni sellesse organisse kuulunud liikmete nelja-aastast ametiaega lühendati, ning asjaolule, et kohtunike hulgast valitavad KRSi 15 liiget, kelle varem valisid kohtunikud, valib nüüd seadusandliku võimu üks haru kandidaatide hulgast, kelle võib esitada näiteks 2000 kodanikust või 25 kohtunikust koosnev rühm, ning niisugune reform toob kaasa selle, et nüüd on 25st KRSi liikmest 23 nimetatud otseselt poliitilise võimu poolt või poliitilise võimu valitud.

71 Olenemata distsiplinaarkolleegiumi uute kohtunike nimetamise tingimustest ja KRSi rollist sellega seoses tuvastas Euroopa Kohus seejärel kohtuotsuse A. K. punktides 147–151 distsiplinaarkolleegiumi otsesemalt iseloomustavaid muid asjaolusid ning leidis kohtuotsuse A. K. punktis 152, et kuigi ükski neist ei ole selline, et üksinda ja eraldi võetuna panna kahtlema sellise organi nagu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatuses, võivad need asjaolud nende kogumis aga mõjuda teistmoodi, eriti juhul, kui KRSi puudutaval kontrollimisel peaks ilmnema, et see organ ei ole seadusandlikust ja täitesaatvast võimust sõltumatu.

72 Täpsemalt viitas Euroopa Kohus kohtuotsuse A. K. punktides 150 ja 151 esiteks asjaolule, et distsiplinaarkolleegium peab koosnema ainult uutest kohtunikest, mitte kohtunikest, kes olid Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) juba ametis, ja teiseks asjaolule, et distsiplinaarkolleegiumil näib erinevalt selle kohtu teistest kolleegiumidest, nagu nähtub eelkõige kõrgeima kohtu seaduse §-st 20, olevat Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus) eriti suur autonoomia.

73 Nagu väidab Poola Vabariik, ei tuvastanud Euroopa Kohus kohtuotsuses A. K. tõepoolest, et distsiplinaarkolleegiumi käsitlevad riigisisesed sätted ja KRSi koosseisu muutvad riigisisesed sätted ei ole ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga kooskõlas, vaid jättis selleks nõutava hinnangu andmise eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesandeks.

74 Sellega seoses nähtub väljakujunenud kohtupraktikast siiski, et Euroopa Kohtu pädevuses ei ole eelotsusemenetluses otsustada, kas riigisisesed õigusnormid või riigisisene praktika on liidu õigusnormidega kooskõlas. Seevastu on Euroopa Kohtu pädevuses esitada eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamise juhised, mis võimaldavad viimasel seda kooskõla hinnata tema menetluses oleva kohtuasja lahendamiseks (15. juuli 2010. aasta kohtuotsus Pannon Gép Centrum, C-368/09, EU:C:2010:441, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

75 Seda kohtupraktikat kohaldades täpsustas Euroopa Kohus kohtuotsuse A. K. punktis 132, et ta piirdus liidu õigusnormide analüüsimisega, andes liidu õigusele tõlgenduse, mis oleks tarvilik eelotsusetaotluse esitanud kohtule, kelle ülesanne on Euroopa Kohtu antud tõlgendamisjuhiste põhjal hinnata, kas need samad riigisisesed õigusnormid, mida on nimetatud ka käesoleva kohtumääruse punktis 73, on kooskõlas liidu õigusega, selleks et lahendada tema menetluses olevad vaidlused (vt analoogia alusel 15. juuli 2010. aasta kohtuotsus Pannon Gép Centrum, C-368/09, EU:C:2010:441, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

76 Mis puudutab konkreetselt neid juhiseid, siis kuna need käsitlevad peamiselt distsiplinaarkolleegiumi pädevust, koosseisu, selle liikmete nimetamise tingimusi ja protsessi ning selle autonoomia taset Sąd Najwyższys (Poola kõrgeim kohus), siis ei saa nende asjakohasus olla piiratud Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 5. detsembri 2019. aasta otsuse faktiliste asjaoludega. Seega ei saa nõustuda Poola Vabariigi argumendiga, et see kohtuotsus ei ole asjakohane, kuna tehti konkreetses faktilises kontekstis.

77 Võttes aga arvesse eelkõige kohtuotsuse A. K. punktides 136–151 toodud asjaolusid ning käesoleva kohtumääruse punktides 19–21 nimetatud kohtuotsuseid, mille Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) tegi 5. detsembril 2019 ja 15. jaanuaril 2020 pärast kohtuotsust A. K., siis ei saa esmapilgul välistada, et vaidlusalused riigisisesed sätted koostoimes Poola kõrgeimat kohut käsitleva seaduse §-ga 20 ja KRSi seaduse §-ga 9 *bis* rikuvad ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tulenevat Poola Vabariigi kohustust tagada, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikke ja üldkohtute kohtunikke puudutavates distsiplinaarmenetlustes tehtud otsuseid kontrolliks organ, mis vastab tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele, sealhulgas sõltumatuse nõudele.

78 Järelikult, võtmata selles staadiumis seisukohta poolte poolt liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi menetluses esitatud argumentide põhjendatuse suhtes – mis kuulub üksnes asja sisuliselt arutava kohtu pädevusse –, tuleb tõdeda, et arvestades komisjoni esitatud faktilisi asjaolusid ning tõlgendamisjuhiseid, mis on antud eelkõige 24. juuni 2019. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:531) ja kohtuotsuses A. K., näib esmapilgul, et argumendid, mille komisjon esitas liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esimese väite teises etteheites, mis on käesoleva ajutiste meetmete taotluse aluseks, ei ole selgelt põhjendamatud käesoleva kohtumääruse punktis 52 viidatud kohtupraktika tähenduses.

79 Mis puudutab Poola Vabariigi argumenti, mille kohaselt oleks komisjon pidanud tõendama, et *fumus boni iuris*'e tingimus on täidetud kõigi liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esimese väite põhjendamiseks esitatud etteheidete osas, siis ei saa sellega nõustuda.

80 Nimelt, arvestades ajutiste meetmete kohaldamise taotluse piiratud eset, st liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esimese väite teises etteheites viidatud riigisiseste sätete kohaldamise peatamist, oli komisjon kohustatud *fumus boni iuris*'e esinemist tõendama vaid seoses selle etteheitega.

81 Eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb järeldada, et käesolevas asjas on *fumus boni iuris*'e tingimus täidetud.

Kiireloomulisus

82 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et ajutiste meetmete kohaldamise menetluse eesmärk on tagada tulevikus tehtava lõpliku otsuse täieulatuslik toime, vältimaks lünka Euroopa Kohtu tagatud õiguskaitses. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb taotluse kiireloomulisust hinnata selle järgi, kas ajutine meede on vajalik selleks, et hoida ära esialgset õiguskaitset taotleval poolel olulise ja korvamatu kahju tekkimine. Viimati nimetatud poole ülesanne on tõendada, et ta ei saa oodata sisulise menetluse lõpuni, ilma et talle selline kahju tekiks. Sellise olulise ja korvamatu kahju tõendamiseks ei ole nõutav, et kahju tekkimine oleks tõendatud absoluutse kindlusega. Piisab, kui kahju tekkimine on piisava tõenäosusega ette nähtav (17. detsembri 2018. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

83 Lisaks peab ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik üksnes kiireloomulisuse hindamiseks ja ilma et see tähendaks, et ta võtab seisukoha nende etteheidete põhjendatuse kohta, mis ajutiste meetmete kohaldamist taotlev pool on esitanud sisulistes küsimustes, eeldama, et nende etteheidetega võidakse nõustuda. Nimelt kujutab oluline ja korvamatu kahju, mille tõenäoline tekkimine peab olema tõendatud, endast kahju, mis teatud juhtudel võiks tuleneda taotletava ajutise meetme kohaldamisest keeldumisest, kui sisulises menetluses esitatud hagi osutub pärast seda edukaks (17. detsembri 2018. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

84 Järelikult peab Euroopa Kohus käesoleval juhul kiireloomulisuse hindamiseks eeldama, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esimese väite teises etteheites silmas peetud riigisisesed õigusnormid võivad ohustada distsiplinaarkolleegiumi sõltumatust ja olla seega vastuolus ELL artikli 19 lõike 1 teisest

lõigust tuleneva Poola Vabariigi kohustusega tagada, et otsuseid, mis on tehtud distsiplinaarmenetlustes, mis on algatatud nende liikmesriigi kohtute kohtunike suhtes, kelle ülesanne on lahendada liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid küsimusi, kontrollib organ, mis vastab tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele, sealhulgas sõltumatuse nõudele.

85 Selle hinnangu andmisel tuleb lisaks arvesse võtta asjaolu, et esiteks on distsiplinaarkolleegium juba moodustatud koosseisus, mis tuleneb liikmesriigi kohustuste rikkumise hagis viidatud riigisiseste sätete kohaldamisest, eelkõige nende sätete kohaldamisest, mis käsitlevad kohtunike nimetamist selle kolleegiumi liikmeks, ning teiseks on see kolleegium oma tegevust juba alustanud.

86 Selles kontekstis tuleb analüüsida, kas vaidlusaluste riigisiseste sätete kohaldamine võib liidu õiguskorra toimimise seisukohast tekitada olulist ja korvamatut kahju, nagu väidab komisjon.

87 Sellega seoses nähtub vaidlusalustest riigisisestest sätetest, et distsiplinaarkolleegium on üldkohtute kohtunike puhul teise astme distsiplinaarkohus ja teatud juhtudel esimese astme distsiplinaarkohus ning Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike puhul esimese ja teise astme distsiplinaarkohus.

88 Tagada distsiplinaarkolleegiumi – kui kohtu, kes on pädev lahendama Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ja üldkohtute kohtunike distsiplinaarasju – sõltumatus on vastavalt käesoleva kohtumääruse punktis 34 viidatud kohtupraktikale oluline selleks, et säilitada nii Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kui ka nende kohtute sõltumatus.

89 Sellest järeldub, et asjaolu, et kuni lõpliku kohtuotsuse kuulutamiseni ei pruugi olla tagatud distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus, kahjustab selles ajavahemikus ka Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) ja üldkohtute sõltumatust.

90 Nimelt võib pelk võimalus, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ja üldkohtute kohtunike suhtes võidakse alustada distsiplinaarmenetlust, mille tulemusena võidakse pöörduda organi poole, mille sõltumatus ei ole tagatud, mõjutada nende endi sõltumatust. Sellega seoses ei ole tähtsust nende kohtunike suhtes seni tegelikult algatatud menetluste arvul ega ka nende menetluste tulemusel.

91 Käesoleva kohtumääruse punktis 33 viidatud kohtupraktika kohaselt on aga esmatähtis säilitada Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) ja üldkohtute sõltumatus, et oleks tagatud õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste kohtulik kaitse.

92 Euroopa Kohus on juba otsustanud, et asjaolu, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) sõltumatus ei pruugi olla tagatud, võib tekitada olulist ja oma olemuselt korvamatut kahju liidu õiguskorrale ja õigustele, mis on õigussubjektidel liidu õiguse kohaselt, ning ELL artiklis 2 sätestatud väärtustele, millel liit rajaneb, eelkõige õigusriigi väärtustele (vt selle kohta 17. detsembri 2018. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, punktid 68, 70 ja 71).

93 Eespool toodust tuleneb, et vaidlusaluste riigisiseste sätete kohaldamine niivõrd, kuivõrd need annavad Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike ja üldkohtute kohtunike distsiplinaarasjades otsuse tegemise pädevuse organile – käesoleval juhul distsiplinaarkolleegiumile –, mille sõltumatus ei pruugi olla tagatud, võib tekitada olulist ja korvamatut kahju liidu õiguskorrale.

94 Poola Vabariigi argumendiga, et kiireloomulisuse tingimus ei ole käesoleval juhul täidetud, kuna komisjon viivitas väidetavale rikkumisele lõpu tegemiseks vajalike sammude astumisega, ei saa nõustuda.

95 Nimelt piisab, kui märkida, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, millega seoses on esitatud käesolev ajutiste meetmete kohaldamise taotlus, kuulub rea meetmete hulka, mille komisjon on võtnud kõikide seadusandlike reformide suhtes, mille Poola Vabariik on alates 2015. aastast kohtusüsteemi suhtes ellu viinud, kusjuures need meetmed hõlmavad 20. detsembril 2017 vastu võetud

[ELL] artikli 7 lõike 1 kohast põhjendatud ettepanekut, mis käsitleb õigusriigi olukorda Poolas (COM(2017) 835 final) ja milles see institutsioon tõi esile eelkõige probleemid, mille liikmesriigi kohustuste rikkumise hagis osutatud riigisisesed õigusnormid on tekitanud kohtunike sõltumatuse põhimõtte seisukohast.

96 Samuti ei saa nõustuda Poola Vabariigi väitega, mille eesmärk on eitada kiireloomulisuse esinemist põhjusel, et komisjon esitas ajutiste meetmete kohaldamise taotluse kolm kuud pärast liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esitamist.

97 Nimelt tuleb kõigepealt märkida, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esitamise ajal oli Poola valitsust ja komisjoni teavitatud kohtuotsuse A. K. kuulutamise kuupäevast.

98 Kuna see kohtuotsus tõstatas distsiplinaarkolleegiumi sõltumatuse küsimuse, oli komisjonil enne ajutiste meetmete kohaldamise taotluse esitamist mõistlik oodata ära Euroopa Kohtu vastus sellele küsimusele ja vajaduse korral hinnata selle kohtuotsuse tagajärgi Poolas.

99 Seejärel tuleb märkida, et samal ajal liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esitamisega taotles komisjon Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23a ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 133 lõike 1 alusel kiirendatud menetluse kohaldamist eelkõige põhjusel, et selles hagis väidetud rikkumised on süsteemsed ning kohtuasja läbivaatamine lühikese aja jooksul tagaks õiguskindluse nii liidu kui ka asjaomase liikmesriigi huvides.

100 Vastupidi sellele, mida väidab Poola Vabariik, ei tõenda asjaolu, et Euroopa Kohus jättis selle taotluse rahuldamata, kiireloomulisuse puudumist.

101 Nimelt puudub igasugune vastastikune seos küsimuse, kas kohtuasjas tuleb teha sisuline otsus kiirendatud menetluses, ja küsimuse vahel, kas selle kohtuasja raames taotletavad ajutised meetmed on kiireloomulised, et vältida olulise kahju tekkimist neid taotlevale poolele (Euroopa Kohtu asepresidendi 22. märtsi 2018. aasta määrus Wall Street Systems UK *vs*. EKP, C-576/17 P(R) ja C-576/17 P(R)-R, ei avaldata, EU:C:2018:208, punkt 51).

102 Selles kontekstis ei pruugita kiirendatud menetlust kohaldada, kui kohtuasjas tekkinud õiguslike probleemide tundlikkus ja keerukus on sellise menetluse kohaldamisega raskesti ühitatavad, eelkõige kui Euroopa Kohtus toimuva menetluse kirjalikku osa ei ole otstarbekas lühendada (vt analoogia alusel Euroopa Kohtu presidendi 18. oktoobri 2017. aasta määrus Weiss jt, C-493/17, ei avaldata, EU:C:2017:792, punkt 13). Tuleb märkida, et käesoleval juhul on see nii.

103 Eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb järeldada, et käesolevas asjas on kiireloomulisuse tingimus täidetud.

Huvide kaalumine

104 On selge, et enamikus ajutiste meetmete kohaldamise menetlustes võivad nii taotletava kohaldamise peatamise võimaldamine kui ka sellest keeldumine kaasa tuua teataval määral lõplikke tagajärgi ning ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik, kellele on kohaldamise peatamise taotlus esitatud, peab kaaluma iga võimaliku lahendusega seotud riske. Täpsemalt tuleb välja selgitada, kas ajutiste meetmete kohaldamist taotleva poole huvi riigisiseste sätete kohaldamise peatamise vastu kaalub üles nende sätete viivitamatu kohaldamise huvi. Selle analüüsi käigus tuleb kindlaks teha, kas nende sätete võimalik kehtetuks tunnistamine pärast seda, kui Euroopa Kohus on hagi sisulistes küsimustes rahuldanud, võimaldab selle olukorra tagasipööramist, mille põhjustas nende sätete viivitamatu kohaldamine, ja vastupidi, mil määral võiks kohaldamise peatamine takistada nende

sätetega taotletavate eesmärkide saavutamist juhul, kui hagi jäetakse sisulistes küsimustes rahuldamata (17. detsembri 2018. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* Poola, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, punkt 91 ja seal viidatud kohtupraktika).

105 Käesoleval juhul väidab komisjon, et kui Euroopa Kohus peaks rahuldama liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi pärast seda, kui ta on keeldunud taotletavate ajutiste meetmete võtmisest, mõjutaks see liidu õiguskorra nõuetekohast toimimist süsteemselt ja kahjustaks pöördumatult õigusi, mis isikutele tulenevad liidu õigusest. Seevastu juhul, kui Euroopa Kohus peaks pärast ajutiste meetmete määramist liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi rahuldamata jätma, oleks selle ainus tagajärg see, et distsiplinaarkolleegiumi tegevus oli ajutiselt peatatud.

106 Poola Vabariik väidab, et taotletavate ajutiste meetmete kohaldamine sunniks Poola seadusandlikku ja täidesaatvat võimu võtma meetmeid, mille praktiline tagajärg oleks sellise kohtuvõimu organi laialisaatmine, kes seaduse alusel täidab õigusemõistmisega seotud struktuurilisi ülesandeid. Selliste ajutiste meetmete kohaldamine kahjustaks seega Poola riigi aluspõhimõtteid, nõrgendades õigussubjektide silmis Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) sõltumatust.

107 Taotletavate ajutiste meetmete kohaldamine kaotaks ka üksuse, kelle eelarvet haldab selle esimees Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) teiste kolleegiumide eelarvest eraldi. Samuti kaoks nimetatud üksuse haldus- ja finantsteenistuse eest vastutavate töötajate töökoht.

108 Lõpuks võib selliste meetmete kohaldamine jätta õigussubjektid, kelle kohtuasjad on pooleli, ilma õigusest sellele, et kohus, kes on varem seaduse alusel asutatud, need kohtuasjad läbi vaataks.

109 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, nagu on käesoleva kohtumääruse punktis 29 meelde tuletatud, et kuigi liikmesriikide kohtukorraldus kuulub viimati nimetatute pädevusse, peavad liikmesriigid selle pädevuse teostamisel siiski täitma kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest ja eriti ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust.

110 Edasi, nagu on märgitud käesoleva kohtumääruse punktides 44 ja 47, ei tooks taotletavate ajutiste meetmete kohaldamine kaasa mitte distsiplinaarkolleegiumi laialisaatmist ega järelikult ka tema haldus- ja finantsteenistuste kaotamist, vaid tema tegevuse ajutise peatamise kuni lõpliku kohtuotsuse kuulutamiseni.

111 Lisaks, kuna nende meetmete kohaldamine tähendaks, et distsiplinaarkolleegiumis pooleliolevate asjade menetlemine tuleb peatada kuni lõpliku kohtuotsuse kuulutamiseni, siis oleks nende kohtuasjade peatamisest asjaomastele õigussubjektidele tulenev kahju väiksem kui kahju, mis tuleneks nende läbivaatamisest sellise organi – st distsiplinaarkolleegiumi – poolt, kelle sõltumatuse ja erapooletuse puudumist ei saa esmapilgul välistada.

112 Lõpuks tuleb märkida, et eelarvet puudutavad raskused, millele Poola Vabariik viitab ja mis taotletavate ajutiste meetmete kohaldamisega väidetavalt kaasneksid, ei saa olla kaalukamad ohust, et kahjustatakse liidu üldist huvi, et tema õiguskord toimiks nõuetekohaselt.

113 Neil asjaoludel tuleb järeldada, et asjaomaste huvide kaalumisel kaldub kaalukauss komisjoni taotletavate ajutiste meetmete kohaldamise kasuks.

114 Kõike eespool toodut arvestades tuleb rahuldada komisjoni esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlus, millele on osutatud käesoleva määruse punktis 1.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) määrab:

1. Poola Vabariik on kohustatud viivitamata ja kuni selle kohtuotsuse tegemiseni, millega lõpetatakse menetlus kohtuasjas C-791/19,

– **peatama 8. detsembri 2017. aasta kõrgeima kohtu seaduse (ustawa o Sądzie Najwyższym) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 5), mida on muudetud, § 3 punkti 5, § 27 ja § 73 lõike 1 kohaldamine, kuivõrd need sätted on aluseks Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) pädevusele lahendada kohtunike distsiplinaarasju nii esimeses astmes kui ka apellatsiooniastmes;**

– **hoiduma Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) menetluses olevaid asju edastamast kohtukoosseisule, mis ei vasta sõltumatuse nõuetele, mis on määratletud eelkõige 19. novembri 2019. aasta kohtuotsuses A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982), ning**

– **teavitama Euroopa Komisjoni ühe kuu jooksul pärast seda, kui on teatavaks tehtud Euroopa Kohtu määrus, millega määrati taotletud ajutiste meetmete kohaldamine, kõikidest meetmetest, mis ta on võtnud selle kohtumääruse täies ulatuses täitmiseks.**

2. Otsustada kohtukulude kandmine edaspidi.

Allkirjad